

VANDMILJØ

EU-landene lever ikke op til miljømål i 15 år gammelt vandrammedirektiv. De fleste udnytter en indbygget undtagelse, og det koster.
Side 4

ALLERGI

Antallet af allergikere overfor konserveringsmidlet MI eksploderer. Eksperter kritiserer manglende politisk handling fra EU-Kommissionens side.
Side 6

TEKSTILARBEJDERE

Danske virksomheder vil ikke oplyse, hvilke fabrikker de samarbejder med i Bangladesh, hvor der slås hårdt ned på medlemskab af fagforeninger.
Side 9

KØD

Mindst halvdelen af de pakker med kødpålæg, der bærer et dansk flag, er slet ikke kød produceret i Danmark, viser en stikprøveundersøgelse.
Side 10

ÅRGANG 42 – NR. 1286 – AUGUST 2015

PRIS 29,50 KR.

NOTAT

– magasin om demokrati og Europa

"Hvis vi journalister ikke forstår magten, løber den om hjørner med os"

Andreas Marckmann Andreassen

"Follow the Money" / Andreas Marckmann Andreassen

TEMA: Fremtidens EU-journalister

Leder:

Noget, vi har – ikke noget, vi taler om

PERSPEKTIV. Den danske journalistik og samfundsdebat har det med EU, som de velbeslåede har det med penge: Det er noget, man har – ikke noget, man taler om.

Påstanden kan måske synes lidt mærkelig, når den falder i sommeren 2015, hvor den græske krise og euroens fremtid har fyldt langt mere i mediebilledet end sædvanlige indslag som Tour de France og indenrigspolitiske prøveballoner.

Men kriserapporteringen er undtagelsen, der bekræfter reglen. Det er først, når fundamentene ser ud til at revne, at EU for alvor bliver et fælles anliggende og en kilde til forsidehistorier.

Men sådan behøver det ikke at være.

I dette nummer af NOTAT giver vi et billede af, hvordan journalistik kunne se ud, hvis EU stod lige så klart i mediernes bevidsthed, som de politiske partiers meninger om det, der foregår på Christiansborg.

I et samarbejde med Danmarks Medie- og Journalisthøjskole (DMJX) i Aarhus publicerer vi fire undersøgende reportager lavet af journaliststuderende på 3. semester, som i en periode har valgt at fokusere på EU's aftryk på stort og småt.

Vi kommer vidt omkring; fra hvordan køb af billige T-shirts eller mærketøj hænger sammen med arbejdsvilkår i Bangladesh, til hvordan

danske landmænd oplever at være i klemme mellem miljøkrav og produktionsbetingelser.

Det handler ikke om valutaunioner, traktatændringer eller den kommende danske folkeafstemning. Det handler om de daglige konsekvenser af de gældende spilleregler i EU, og af tidligere storpolitiske beslutninger, som ligger til grund for, at mærkningen af kød i kølediske ser ud, som den gør. Og det handler om, hvordan tilsyneladende simple valg af shampoo og kosmetik kan få skæbnesvangre følger, og hvorfor de valg, vi bliver stillet overfor, lyder, som de gør.

På en måde er dette eksempler på klassiske journalistiske dyder, som at give de overordnede sammenhænge et ansigt og en forankring, og omvendt at vise det store billede i vores tilsyneladende små og daglige beslutninger. Det er EU-journalistik til hverdagsbrug og hverdagsjournalistik med et EU-perspektiv.

Foruden de fremtidige journalisters bud på EU-dækning er der også blevet plads til et par aktuelle artikler fra redaktionens hånd.

God læselyst om det vi har, taler og skriver om.

*Staffan Dahllöf,
temaredeaktør*

Otte unge journalister fra DMJX har bidraget med historier til denne udgivelse: Kevin Grønnemann og Frederik Tillitz, Kate Pommer og Trine Dam, Ditte Offersen Lyng og Christine Møller Petersen, Astrid Ildor og Asger Nørkær Nielsen.

Forsideillustration: Andreas Marckmann Andreassen.
"Follow the money".

**Dansk landmand:
Fremtiden ser
rigtig alvorlig ud**

Side 5

**MI-allergi:
En trist refleksion af
manglende kompetence**

Side 6

**Forbrugerne tror
fejlagtigt, dansk flag
betyder dansk kød**

Side 12

**EU-toppen lancerer
ny plan for samordning
af finanspolitikken**

Side 14

**Det handler ikke om,
at alle skal være
EU-korrespondenter**

Side 16

NOTAT
– magasin om Demokrati & Europa

Redaktion: NOTAT, c/o DEO,
Fælledvej 12, København N.
redaktionen@notat.dk

Ansvarshavende redaktør:
Rasmus Nørlem Sørensen

Temaredeaktør: Staffan Dahllöf

I redaktionen: Tine Toft Jørgensen, Lise Møller Schilder, Ida Zidore, Villads Lærke, Michael Birkkjær Lauritsen, Caroline Bindselev, Finn Ellegaard og Sven Skovmand

Øvrige bidragsydere til dette nummer:
Kevin Grønnemann, Frederik Tillitz, Kate Pommer, Trine Dam, Ditte Offersen Lyng, Christine Møller Petersen, Astrid Ildor, Asger Nørkær Nielsen og Kenneth Haar

Udgivet af Oplysningsforbundet DEO
Abonnement: NOTAT,
Nordkystvejen 2F, 8961 Allingåbro,
tlf. 86 48 16 00, notat@notat.dk
CVR nr.: 18411008

Layout og tryk: NOTAT Grafisk, 86 48 16 00

ISSN: 1603-7480

NOTAT og Oplysningsforbundet DEO er et uafhængigt oplysningsnetværk om EU under mottoet "Mere spændende. Mindre fastlåst" – og uden tilknytning til partier eller bevægelser.

For kun 295 kr. om året får du abonnement på NOTAT og rabat på deltagelse i DEO's arrangementer. Skriv til notat@notat.dk eller ring 86 48 16 00.

Danske landmænd i klemme

En langsom reduktion af EU-subsidier kan forsvare (støtten) danske vandløbsdrivere, men et hurtig reduktion af gøre ganske langvarig udnyttelse på de globale markeder

EU-subsidier til landmændene i Danmark er på vej ned. Det betyder, at landmændene vil have svært ved at konkurrere på de globale markeder. Dette kan have alvorlige konsekvenser for de danske vandløbsdrivere, der allerede nu kæmper med et faldende vandniveau i deres vandløb.

Vandmiljølov sejler efter 15 år

Indvold i EU's 15. vandmiljødirektiv bliver opgjort 20 længere man ventede. Deres betydning bliver...

EU's 15. vandmiljødirektiv er blevet gennemført i Danmark. Det betyder, at der er blevet sat mere fokus på vandmiljøet i vores vandløb. Dette er en positiv udvikling, der kan hjælpe os med at bevare vores vandressourcer.

EU-Kommissionen nøler med lov om allergistof

Analise af allergistof er blevet udført af EU-Kommissionen for at sikre, at alle mennesker har adgang til medicin.

EU-Kommissionen har udsendt en analyse af allergistof. Dette er en vigtig del af deres arbejde for at sikre, at alle mennesker har adgang til medicin. Det betyder, at der er blevet taget hensyn til alle mennesker, uanset deres alder eller sundhedsstatus.

Forbrugernes valg: Hormonforstyrrelse eller allergi?

En undersøgelse viser, at forbrugere vælger mellem hormoner og allergi. Dette kan have betydning for deres helbredsvalg.

En undersøgelse har vist, at forbrugere vælger mellem hormoner og allergi. Dette kan have betydning for deres helbredsvalg. Det betyder, at der er blevet taget hensyn til forbrugernes behov og ønsker.

EU-hjælp til fagforeninger efter Rana Plaza

EU vil hjælpe fagforeninger i Bangladesh efter katastrofen i Rana Plaza. Dette er en vigtig støtte til de berørte arbejdere.

EU vil hjælpe fagforeninger i Bangladesh efter katastrofen i Rana Plaza. Dette er en vigtig støtte til de berørte arbejdere. Det betyder, at der er blevet taget hensyn til de berørte arbejdere og deres familier.

Bedre ved discount end design

EU vil hjælpe designere i Danmark efter katastrofen i Rana Plaza. Dette er en vigtig støtte til de berørte designere.

EU vil hjælpe designere i Danmark efter katastrofen i Rana Plaza. Dette er en vigtig støtte til de berørte designere. Det betyder, at der er blevet taget hensyn til de berørte designere og deres familier.

Udenlandsk kød pyntes med danske flag

Udenlandsk kød pyntes med danske flag. Dette er en vigtig støtte til de berørte kødproducenter.

Udenlandsk kød pyntes med danske flag. Dette er en vigtig støtte til de berørte kødproducenter. Det betyder, at der er blevet taget hensyn til de berørte kødproducenter og deres familier.

Flere resistente bakterier i tysk kød

Flere resistente bakterier i tysk kød. Dette er en vigtig støtte til de berørte kødproducenter.

Flere resistente bakterier i tysk kød. Dette er en vigtig støtte til de berørte kødproducenter. Det betyder, at der er blevet taget hensyn til de berørte kødproducenter og deres familier.

Tænk EU, som du har lært at bruge et regneark

Fremtidens journalister skulle gerne kunne håndtere EU i det daglige arbejde med den samme selvfølgelse, som de får lært at bruge Excel, mener lektor og projektleder Jan Dyberg Larsen.

AF STAFFAN DAHLÖF

EU-JOURNALISTIK. Opskriften, som har ført frem til de efterfølgende sider i NOTAT, lyder i en noget forenklet udgave:

Læg en bund med et par forelæsnings om forvaltning og institutioner. Repetér hovedpointerne et halvt år senere. Fyld på med baggrund og historie. Kom en portion politisk aktuelle sager i gryden. Lad simre, imens I øver jer med en uges nyhedsrapportering. Arbejd videre med smag og konsistens.

Brug så fem arbejdsdage i Bruxelles på at møde kilder og opleve miljøet.

Rør rundt, tilføj citater og læs korrektur.

Fyr op under gryden, anret og server.

Resultaterne af et hold journaliststuderendes brug af denne opskrift kan ses på de følgende 12 sider i bladet.

Ligesom Folketinget og Odense

Emner og vinkling har forfatterne selv bestemt.

»De er ikke blevet guidet til, hvad de skulle skrive om. Det har de valgt ud fra egne interesser, ud fra fornemmelser for, hvor der kan ligge en god historie, eller bare ud fra tilfældigheder, sådan som det også sker på redaktionerne,« siger Jan Dyberg Larsen, lektor ved Danmarks

Medie- og Journalisthøjskole i Aarhus, og ansvarlig for et syv uger langt forløb i undersøgende EU-journalistik.

Hvorfor har I lavet et særligt EU-projekt?

»Det er næsten indlysende med EU's betydning for dansk lovgivning, samfundsforhold og for hvor meget, vi bliver påvirket. Samtidig er det en udfordring at forstå kompleksiteten. Det er også en formidlingsopgave ikke at betragte EU som udenrigsstof, men i lige så høj grad se det som et dansk anliggende, ligesom hvad der sker i Folketinget eller i Odense kommune.«

Noget fjerne i blikket

Jan Dyberg Larsen så gerne, at alle journaliststuderende fik arbejdet målrettet med EU-journalistik under uddannelsen:

»Hvis vi havde ressourcerne, ville vi sende hele holdet til Bruxelles og ikke kun en gruppe på 18-20. Det kan godt være, at journalister bliver noget fjerne i blikket, hvis de bliver bedt om at koble en EU-vinkel på deres arbejde. Men jeg er ganske overbevist om, at dem, som har gennemført det her forløb, er blevet meget sikrere og bedre rustet end deres kolleger, til når de bliver stillet overfor EU-opgaver i deres praktik og senere hen i arbejdet.«

Formålet med projektet er ikke at ud-

danne fremtidens Bruxelleskorrespondenter, men at lære almindelige journalister at håndtere stoffet og at se EU-vinklen i det daglige journalistiske arbejde.

Et hus med mange døre

»Man behøver ikke at sidde i Bruxelles for at dække EU eller for at kunne se sammenhængen, hvis man for eksempel arbejder med miljøstof herhjemme. De tilbagemeldinger, vi får, er, at deltagerne på relativt kort tid er rykket meget, og at de har fået fjernet nogle af de barrierer, de havde oplevet.«

»Der er jo forskelle, blandt andet med sproget, men også det at "EU-huset" er så meget større og har så mange flere aktører og døre, end man kender det fra Danmark. Men det indebærer jo også mange kilder og indgange. Vores pointe er, at man skal lære sig at tænke EU ind i det, man laver. Det er noget, man nok skal tvinge sig selv til, lidt som at lære at bruge Excel i det daglige arbejde,« siger Jan Dyberg Larsen. ♦

Jan Dyberg Larsen.

Vandmiljølov sejler efter 15 år

Ingen af EU's 28 medlemslande lever op til miljømålene i det 15 år gamle vandrammedirektiv. Jo længere man venter, desto dyrere bliver det at genoprette et godt vandmiljø.

AF KEVIN
GRØNNEMANN
OG
FREDERIK TILLITZ

ILTSVIND. Tusindvis af døde fisk, muslinger og hummere skyllede sidste sommer op på Limfjordens kyster. Det kaffebrune vand var fuldstændig uigenkenneligt, selvom det kun nåede op til stovlekanten. En varm sommer med dårlig vandtilstand resulterede i massedød, da bakterier opslugte ilten i det nordjyske farvand.

Iltsvind, plantedød og algebefængte kystområder er et problem i hele Europa. Det er grunden til, at regeringerne i ministerrådet sammen med Europa-Parlamentet for 15 år siden vedtog det ambitiøse og omfangsrige vandrammedirektiv for at forbedre tilstanden.

Til december udløber den oprindelige frist for at overholde direktivet. Men ikke et eneste af EU's medlemslande lever i dag op til direktivets mål.

Hos vores tyske naboer anslår Kommissionen, at omkring en fjerdedel af vandområderne opnår målene inden for fristen.

Danmark har geografien imod sig

EU's medlemslande udnytter i stor stil en undtagelse i direktivet, som gør, at miljøindsatsen kan udsættes, hvis det vil kræve "uforholdsmæssigt store omkostninger" at indfri dem til tiden, eller hvis tekniske forhold kræver en udsættelse.

Det er de enkelte lande, der selv skal vurdere, hvordan de opnår målene i direktivet bedst. I Danmark har Naturstyrelsen vurderet, at kvælstofudledning er det absolut største forureningsproblem.

Årsagen er en lang kystlinje i forhold til landets areal, og små vandoplande som gør, at kvælstoffet har en kort vej fra mark til kyst. Desuden er hovedparten af det danske landbrugsareal intensivt dyrket. Det medfører en højere belastning på vandmiljøet i forhold til lande med større andele af græsarealer og lignende.

Når vande opnår hysterese

Nogle danske vandområder når med tiden så dårlig en tilstand, at det ikke er nok at genoprette dem, som de engang var. Man bliver i stedet nødt til at skabe en unaturlig god tilstand for at bringe de planter tilbage, som er blevet udslettet af forurening. Når et vandområde har nået denne kritisk dårlige tilstand, siger man, at det har opnået "hysterese".

Ifølge en rapport fra Det Miljøøkonomiske Råd er "miljøtilstanden i kystnære vande formentlig i høj grad præget af hysterese".

Christian Ege, sekretariatsleder i miljøorganisationen Det Økologiske Råd, advarer:

»Hvis iltsvind i de danske vandområder får lov til at fortsætte, som det gør nu, skal der langt mere til at genoprette en god økologisk tilstand. Plantelivet i vandet får sværere og sværere ved at genetablere sig.« siger han. ♦

Danske landmænd i klemme

En langsom indfasning af EU's vandrammedirektiv kan forværre tilstanden i danske vandområder, mens en hurtig reaktion vil gøre dansk landbrug ukampdygtigt på det globale marked.

AF KEVIN
GRØNNEMANN
OG
FREDERIK TILLITZ

KONKURRENCE. De umodne, forårsgrønne hvedekerner stikker frem, da Jens Peter Nissen fjerner dækbladene på strået. Det er disse kerner, der males til mel og bages til brød og kager. Sådan var det i hvert fald i fortiden.

»Lige nu kan kornet her kun bruges til dyrefoder. Og det er endda kun, hvis man tilføjer ekstra soja fra Sydamerika. I fremtiden kan det være, at man kun kan bruge dansk hvede til at fyre op med,« siger Jens Peter Nissen.

Han har i 30 år dyrket korn og avlet grise på gården Vonsmose i Haderslev. I dag står han over for et problem, som ikke kan løses med knofedt eller grønne fingre.

Naturstyrelsens målinger viser, at især kvælstofudledning fra landbruget ødelægger vandtilstanden i danske vandområder. Derfor skal kvælstofudledningen fra landbruget reduceres med 19.000 tons om året, svarende til cirka 30 procent af landbrugets samlede udledning.

Forskel på fortolkning

Den danske tolkning af EU's vandrammedirektiv betyder, at danske landmænd

skal bruge markant mindre gødning. Det skaber en konkurrenceforvridning, som har fået Danmark til at udskyde målsætningerne.

Rygtet om det dårlige danske korn har nemlig spredt sig på verdensmarkedet, og flere købere er begyndt at frabede sig danske kornprodukter.

I Tyskland og Holland har man lavet en anderledes lempelig vurdering, hvor der ikke er lige så stort fokus på landbrugets kvælstofudledning, og man har udskudt målsætningerne til 2027.

Henning Mørk Jørgensen, som er biolog og naturpolitisk medarbejder i Danmarks Naturfredningsforening, forklarer, at det især er på kvælstofudledning, at der er forskel mellem landenes fortolkninger.

»Det er kun i Danmark, at man skal nedbringe kvælstofudledningen med et bestemt antal tons,« siger han.

Ikke retfærdiggjort og uklart

I Tyskland besluttede man allerede i 2009 at udnytte den undtagelse i vandrammedirektivet, der siger, at målene kan udsættes, hvis det vil kræve "uforholdsmæssigt store omkostninger" at indfri dem til tiden, eller hvis tekniske forhold kræver en udsettelse.

Det har Tyskland gjort på cirka otte ud af ti vandområder. Holland besluttede at

udnytte undtagelsen på ni ud af ti vandområder.

Ifølge en opgørelse fra Naturstyrelsen til denne artikel har Danmark udnyttet undtagelsen på to ud af ti vandområder.

Allerede i 2011 var Miljøministeriet opmærksom på, at forskellen landene imellem skabte en konkurrenceforvridning. Daværende miljøminister Karen Ellemann (V) udtalte, at der var behov for at undersøge, om Tyskland og Holland misbrugte undtagelserne.

” Hvis vi skal reducere med den mængde kvælstof, der er lagt op til, så er vi her ikke mere. ”

Berith Nissen, landmand.

En rapport til EU-Kommissionen om Hollands fortolkning konkluderer, at "begrundelserne for brugen af undtagelser ikke er klart retfærdiggjort," og at den tyske retfærdiggørelse er "uklar."

Enrico Brivio, der er talsmand for Kommissionen, forklarer i en mail:

"Brugen af undtagelser bør ikke resultere i en status quo af den nuværende situation. Et medlemsland skal benytte sig af alle tiltag, som kan bidrage til at opnå god tilstand, og som ikke er uforholdsmæssigt dyre eller teknisk uholdbare."

"Egenkapital vil være væk"

Jens Peter Nissen og hans kone, Berith Nissen, fik sidste år målt proteinindholdet i deres korn til 8,5 procent. Kornet skal helst have et proteinindhold på 11 procent, hvis det skal bruges til at bage brød.

På gården i Haderslev bruges kornet primært til at fodre grise med. Men det proteinfattige korn er ikke tilstrækkeligt.

»Vi må købe soja fra Brasilien for at dække behovet. Hvis vi skal reducere med den mængde kvælstof, der er lagt op til, så er vi her ikke mere. Hele vores egenkapital vil være væk og vores indtjening vil være forsvundet,« siger Berith Nissen.

Med et strå i munden spejder Jens Peter Nissen ud over sine hvedemarker. Erhvervet er ikke det samme, som da han for år tilbage overtog sin fars gård.

»Jeg elsker jo mit job. Men fremtiden ser rigtig alvorlig ud. Det er ikke så sjovt længere. Det kan faktisk blive håbløst.« ♦

EU-Kommissionen nøler med lov om allergistof

Antallet af allergitilfælde over for konserveringsmidlet MI er steget eksplosivt de seneste år. Lovgivningen er utilstrækkelig, og EU-Kommissionen har været for lang tid om at reagere på advarslerne, lyder kritikken.

AF
KATE POMMER
OG
TRINE DAM

KONSERVERINGSMIDDEL. Forestil dig, at dit hoved pludselig svulmer op, din hud bliver rød, og at du får åndedrætsbesvær. Sådan reagerer Jannie Christensen hver gang, hun bruger produkter, som indeholder konserveringsmidlet methylisothiazolinone, kaldet MI.

Reaktionen viser sig endda, blot hun træder ind i et nymalet rum, hvis malingen indeholder MI:

»Jeg slår fuldstændig ud og får svært ved at trække vejret.«

Konference for undervisere:

Retsforbehold - hvad stemmer vi om?

København: torsdag 24. september kl. 10-16 Ørestaden

Aarhus: torsdag 1. oktober kl. 10-16 Aarhus Universitet

Hvordan underviser man i EU's retspolitik?

Regeringen har meddelt at vi skal stemme om retsforbeholdet i december. Hvad vil det betyde, hvis retsforbeholdet afskaffes? Hvad er konsekvenserne ved fortsat at stå udenfor?

Mød eksperter og undervisere. Få materialer til din undervisning. Og hør hvordan du engagerer dine elever i lokale debatter om retspolitik og folkeafstemningen.

Deltagelse inkl. frokost er gratis for undervisere og studerende. For øvrige deltagere er prisen 150 kr. inkl. frokost.

TILMELD DIG PÅ **deo.dk**
DEO Tlf. 70 26 36 66 Støttet af EuropaNævnet
EU-debat – mere spændende – mindre fastlåst

MI bruges som konserveringsmiddel i alt fra cremer og shampoo til lim, legetøj og maling for at undgå bakterier og svamp. Men MI er langt fra en uproblematisk løsning, da der konstateres 1.000 nye tilfælde af MI-allergi i Danmark hvert år.

Jeanne Duus Johansen, der er speciallæge og centerleder hos Videncenter for Allergi, fortæller, at man på centeret aldrig har set noget lignende:

»I Tyskland alene snakker vi om 20.000 nye allergikere om året,« siger hun.

Også gennem luften

Jakob Torp Madsen, der er læge med speciale i hudsygdomme ved Allergicentret på Odense Universitetshospital fortæller:

»Vi har fundet allergi på områder, vi slet ikke havde forestillet os, blandt andet i en gel, som en sygeplejerske brugte til ultralydsscanninger. Hun var ikke testet positiv for MI-allergi tidligere, men udviklede den gennem sit arbejde.«

MI-allergi opstår, når huden gentagne gange har været i kontakt med produkter, som indeholder MI. Allergien viser sig blandt andet ved en eksemreaktion, hvor huden bobler op, klør og bliver rød. Grænsen for, hvornår man udvikler allergien, er individuel fra person til person.

»Man kan sammenligne det med et bæger. Hver gang vi bliver udsat for MI, kommer der en dråbe i bægeret. Når bægeret er fyldt, får du allergi – og den har du resten af livet,« siger Christel Søgaard Kirkeby, projektleder ved Forbrugerrådet Tænk Kemi.

MI kan også spores i luften i op til 42 dage efter, man eksempelvis har malet sin stue. Her behøver allergikere altså slet ikke at få MI på huden for at udvikle allergien.

For Jannie Christensen var det netop maling, der udløste hendes allergi, da hun

flyttede i ny lejlighed sammen med sin familie, og de skruede godt op for varmen.

”Mangel på kompetence”

Ifølge dokumenter, som redaktionen har fået aktindsigt i, henvendte Miljøstyrelsen sig allerede den 18. marts 2011 til EU-Kommissionen for at få dem til at se på lovgivningen om det allergifremkaldende stof.

I april i år udtalte daværende miljøminister Kirsten Brosbøl (S), at hun ville kæmpe for et forbud mod MI i kosmetik i hele EU, og for at minimere grænseværdier i maling, lim og rengøringsmidler, samt stille et krav om faremærkning af alle typer af produkter med MI.

En ny EU-lovgivning er på vej, men den er langt fra kommet så hurtigt, som Miljøstyrelsen havde håbet.

Flere kilder beskylder nu EU-Kommissionen for at have reageret alt for langsomt på faresignalerne og kritiserer Kommissionen for at have lavet en alt for løs lovgivning på området.

”Den fortsat usikre brug af MI i forbrugerprodukter er en trist refleksion af manglen på kompetence blandt EU’s lovgivere,“ udtaler en række eksperter eksempelvis i en leder for fagtidsskriftet Contact Dermatitis (Kontaktallergi).

Miljøminister ville kæmpe for forbud EU-lovforslaget, som skal til afstemning senere i 2015, bygger på en udtalelse fra den Videnskabelige Komite for Forbrugersikkerhed, som Kommissionen har nedsat. Den foreslår at forbyde MI i stay on-produkter som kosmetik, og nedsætte den tilladte grænse i rinse off-produkter, som shampoo til 0,0015 procent.

Men industrien vil ifølge tidsskriftet Contact Dermatitis beholde den nuværende grænse på 0,01 procent for at kunne konservere produkterne effektivt.

Derfor har Kommissionen nu bedt komiteen revurdere grænseværdierne for MI i rinse off-produkter.

"Hvis ikke det var så seriøst, ville MI-sagaen kunne læses som en komedie med undertoner af inkompetence, ligegyldighed og en frygtelig uvidenhed," skriver tidsskriftet.

Kommissionen ønsker ikke at udtale sig om sagen til undertegnede, før den næste ekspertvurdering om MI ligger klar.

Branchen:

Skift dine produkter ud jævnlige

Sæbe- og parfumeindustriens brancheforening SPT mener, at forbrugere skal have forskellige midler at vælge mellem. For jo færre midler, jo mere vil forbruger-

ne blive udsat for det enkelte middel, og dermed løbe en større risiko for at udvikle allergi. Et generelt forbud mod MI er derfor ikke en god idé.

»Vi kom med en anbefaling til vores medlemmer om at udfase MI i stay on-produkter, da vi blev opmærksomme på problemet. Kosmetik SKAL være sikker. Vi har en forpligtigelse til at regulere indholdet i produkter, hvis vi bliver opmærksomme på et eller andet,« siger Hanna Løyche, administrerende direktør i SPT.

Hos SPT vælger man at stole på de grænseværdier i rinse off-produkter, som EU-Kommissionen fastsætter i en eventuel ny lov.

»Der er altid nogen, der vil reagere på noget. Sådan er det med samtlige ingredienser. Derfor er det vigtigt at regulere der, hvor risikoen er størst – og det er den i stay on-produkter,« siger Hanna Løyche.

Ifølge Miljøstyrelsen vil det ikke give mening med danske regler på området, fordi vi importerer så mange produkter fra udlandet. I stedet vil styrelsen lægge pres på EU-Kommissionen.

Indtil EU-loven er klar, anbefaler Miljøstyrelsen forbrugere at holde sig helt fra produkter, der indeholder MI, og at gå efter produkter, der er mærket med Astma-Allergi Danmarks mærke "Den Blå Krans". ♦

Forbrugernes valg: Hormonforstyrrelse eller allergi?

AF
KATE POMMER
OG
TRINE DAM

PARABENER. Konserveringsmidlet MI bliver brugt som erstatning for en gruppe hormonforstyrrende emner kaldt parabener. De skal fjernes fra hylderne fra oktober 2015.

Men to af syv parabener er gode nok; ethyl- og methylparaben.

»Vi har aldrig haft en anbefaling om at undgå parabener generelt. Men det er svært at formidle, så forbrugere kan skelne. Det har ført til en generel skræk for parabener,« siger Bettina Ørnsnes Larsen, biolog i Miljøstyrelsens kemikalieenhed.

Hanna Løyche, direktør i Sæbe- og parfumeindustriens brancheforening, SPT, siger, at organisationen anbefaler brugen af de gode parabener:

»Ud fra et fagligt, sagligt og videnskabeligt synspunkt ser jeg ingen problemer med, at producenterne bruger dem. Det er en hetz, en forfejlet hetz.«

Nuancer og ansvar

I Forbrugerrådet Tænk er projektleder Christel Søgaard Kirkeby ikke enig:

»Man har set hormonforstyrrelser i dyr, og selvom dyr ikke altid er sammenlignelige med mennesker, ser vi helst, at producenterne slet ikke bruger parabener,« siger hun.

EU-parlamentariker Christel Schaldemose (S) mener, at både myndigheder og forbrugerorganisationer kan gøre mere for at oplyse forbrugere om, at ikke alle parabener er problematiske, men at det samme også gælder producenterne:

»Jeg er ligeglad med, at de siger, de ikke kan sælge produkterne, hvis der ikke står "parabenefri" på. Producenterne har det allerstørste ansvar, for det er dem, der sætter produkterne på markedet,« siger hun. ♦

EU-hjælp til fagforeninger efter Rana Plaza

Efter ulykken på tekstilfabrikken Rana Plaza i Bangladesh har over 300 nye fagforeninger set dagens lys, til dels takket være EU. Men tekstilarbejdere frygter stadig fyring og vold ved medlemskab.

AF DITTE
OFFERSEN LYNG
OG CHRISTINE
MØLLER PEDERSEN

ARBEJDSFORHOLD. Fagforeninger var et nærmest ukendt fænomen i Bangladesh, inden tekstilfabrikken Rana Plaza styrtede sammen den 24. april 2013.

Ulykken kostede 1.127 mennesker livet. 2.500 blev såret. Det fik efterfølgende EU-Kommissionen til at oprette den såkaldte Bæredygtighedsaftale i samarbejde med ILO (den Internationale Arbejdsorganisation) og Bangladesh' regering.

EU-Kommissionen forpligtede sig til at holde øje med, om Bangladesh i fremtiden forbedrer arbejdsvilkår og -sikkerhed for tekstilarbejderne.

Ifølge formand for EU-Parlamentets Sydasiendelegation og medlem af parlamentets Grønne Gruppe, Jean Lambert, er det et af de vigtigste initiativer fra EU's side.

»EU har støttet de nye fagforeninger i Bangladesh, så de nu rent faktisk findes

– altså ikke blot eksisterer af navn,« siger han.

To år efter Rana Plaza-ulykken er mindstelønnen for tekstilarbejdere steget fra 212 kroner til 374 kroner om måneden. Det svarer dog blot til 35 % af det, der betegnes som mindstelønnen i landet. De fleste tekstilarbejdere er derfor afhængige af overarbejde for at kunne forsørge familien.

Brok fører til fyring

Sten Toft Petersen er udsendt i Bangladesh for den danske fagforening 3F og arbejder med at styrke de lokale fagforeninger.

»Før ulykken på Rana Plaza var der meget få fagforeninger i tekstilindustrien, så det er unaturligt for mange, at fagforeninger nu kan være et redskab til at hjælpe. Arbejderne har ikke haft nogle redskaber, udover at smadre symaskiner og brænde lageret af, hvis de havde noget, de var utilfredse med,« fortæller han.

Mascot er en af de danske virksomheder, der får produceret tøj i Bangladesh.

3F sendte i maj tillidsmand Shervin Firouzan til Bangladesh for at undersøge arbejdsforholdene på de fabrikker, Mascot benytter.

Han mener, at den høje arbejdsløshed i Bangladesh bærer en del af skylden for, at fabriksejerne ikke giver arbejderne den løn, de er berettiget til. Og uden en fagforening til at bakke arbejderne op, er det en nærmest umulig opgave at klage over dårlig behandling.

»Problemet for mig at se er, at hvis arbejderne brokker sig til fabriksejerne over arbejdsvilkårene, så kan de bare fyre dem. Der er masser af mennesker i Bangladesh, der gerne vil overtage jobbet. Folk er desperate for at få et job,« siger Shervin Firouzan.

Fagforening ulovligt i eksportzoner

I Bangladesh er 60 % af landets tekstilarbejdere ansat i såkaldte eksportzoner. I disse zoner er det stadig ulovligt at være medlem af en fagforening, og det stiller virksomhederne i et dilemma.

Af 12 danske brands, der har produk-

Bedre ved discount end design

Kun tre af 12 adspurgte danske virksomheder ønsker at oplyse, hvilke fabrikker de samarbejder med i Bangladesh.

tion i Bangladesh, vil kun Mascot, Eurotex Apparel og IC Group oplyse deres leverandører. Danske Eurotex Apparel er den eneste danske virksomhed, som oplyser, at de får produceret i en eksportzone. De resterende virksomheder har enten undladt at svare på spørgsmålet eller afvist, at de får produceret i eksportzonerne.

Hos Eurotex Apparel ser man dog ikke kritisk på eksportzonerne.

»Vi er bevidste om, at det ikke er lovligt at have fagforeninger i eksportzonerne. Men forholdene uden for eksportzonerne er ofte meget ringere end inden for zonerne, og der er ikke mange firmaer, som er medlem af en fagforening heller,« mener Henrik Johannesen, direktør i Eurotex Apparel.

Formand for EU's Sydasiendelegation, Jean Lambert, kalder det derimod for særdeles problematisk, at fagforeninger er ulovlige i zonerne. Han bakkes op af sekretariatsleder hos organisationen Clean Clothes Campaign Danmark, Klaus Melvin.

H&M gjorde en forskel

»Jeg har meget svært ved at tro på, at der ikke er flere af de danske brands, der får produceret tøj i eksportzonerne. Men da de ikke vil offentliggøre navnene på deres leverandører, kan vi jo intet bevise,« siger Klaus Melvin.

Både Klaus Melvin og Sten Toft Petersen kender til episoder, hvor fabriksejerne har fået gangsterbander til at overfalde både arbejdere og fagforeningsledere.

»Vi havde en rigtig grim sag, hvor en fagforeningsleder blev groft overfaldet og efterladt på en rasteplass af en gangsterbande, som fabriksejeren havde kontakt til,« fortæller Sten Toft Petersen.

Mens fagforeningslederen lå på hospitalet, blev hans hjem også smadret, og familien måtte flygte væk. En række internationale brands fik på daværende tidspunkt produceret tøj på den pågældende fabrik, heriblandt H&M.

»Da H&M hørte om episoden, truede de med at trække al deres produktion ud af fabrikken, hvis fabriksejerne ikke betalte for alle omkostninger i forbindelse med overfaldet og sikrede, at familien kunne være i fred. Det gjorde fabriksejerne så, og det viser jo, at virksomhederne kan gøre en forskel,« siger Sten Toft Petersen. ♦

AF DITTE OFFERSEN LYNG OG CHRISTINE MØLLER PEDERSEN

UDFLYTTETE. Hverken prisen eller "Made in Bangladesh"-mærket på dit tøj fortæller, hvorvidt tøjet er produceret under ordentlige forhold. Et stykke tøj til under 100 kroner kan være produceret under langt bedre forhold end et til flere tusinde kroner.

Det har overrasket fagforeningsmanden Sten Toft Petersen, at arbejdere på fabrikker, hvor der produceres discountprodukter, kan have langt bedre arbejdsvilkår end dem på fabrikker, hvor der produceres dyrt mærkevare tøj.

»Flere af de fabrikker har simpelthen nogle af de bedste forhold for deres medarbejdere. På blandt andre Aldi's og Lidl's fabrikker er der dagplejeordninger og fagforeninger,« fortæller han.

Ud over EUs bæredygtighedsaftale har cirka 200 virksomheder, brands og fagforeninger dannet The Accord on Fire and Building Safety in Bangladesh, oftest blot omtalt som Akkorden, en 5-årig, juridisk bindende aftale mellem virksomheder, detailhandlere og fagforeninger.

Nægter at vise lister

Akkorden skal sikre åbenhed fra virksomhedernes side, og bedre forhold for

tekstilarbejderne. Den har ført til ansættelse af 200 nye bygningsinspektører, der skal kontrollere fabrikernes kvalitet.

I februar 2015 havde Akkorden foretaget 2.152 inspektioner på fabrikker, hvoraf 32 blev lukket, da fabrikkerne ikke var sikre nok.

Ifølge sekretariatsleder i Clean Clothes Campaign Danmark, Klaus Melvin, var det ikke nemt at få de danske virksomheder til at blive en del af aftalen, da de bl.a. frygtede eventuelle økonomiske konsekvenser.

»Med hensyn til Akkorden kan Danmark næppe kalde sig et foregangsland, og selvom det er godt, at virksomhederne nu er med, er der stadig lang vej igen. For eksempel nægter langt størstedelen stadig at fremvise leverandørlister,« siger Klaus Melvin.

Adspurgte virksomheder, der får produceret tøj i Bangladesh:

- Mascot – oplyser fabrik
- IC Group – oplyser fabrik
- Eurotex Apparel – oplyser fabrik
- Bestseller
- PWT Group (Tøjeksperten/Wagner)
- Noa Noa
- Dansk Supermarked
- Coop
- Metropol
- DK Company
- JBS
- Signal Clothing ♦

Udenlandsk kød pyntes med danske flag

Fødevarer sælges med danske flag for at være mere attraktive. I en stikprøve af 10 produkter med danske flag brugte mindst halvdelen udenlandsk kød. Vildledning eller juridisk gråzone?

AF ASTRID ILDOR
OG ASGER NØRKÆR
NIELSEN

OPRINDELSESLAND. "Kom og køb! Frisk, dansk skinke". Man ser tydeligt den handlende på torvet stå og råbe fra toppen af en ølkasse. Eller det gjorde man. I dag er det emballagerne, der ligger og råber i køledisken for at skille sig ud fra det store udvalg af pålæg, færdigretter og frostvarer.

På trods af danske flag på emballagen, "dansk", og "fremstillet i Danmark" er dyret i flere tilfælde født, opvokset og slagtet i udlandet, og så bragt til Danmark som ingrediens. Det er de færreste forbrugere klar over.

»Der er tydeligvis tale om vildledning. Med mindre for eksempel forbrugerorganisationer rejser deciderede klagesager, er der ingen, der tjekker det.« siger Camille Perrin fra den europæiske forbrugerorganisation BEUC.

Kan ikke smage forskel

Vi har undersøgt 10 udvalgte produkter med forarbejdet kød. Et af produkterne er oksebryst fra Den Danske Frokost, som Skare Food A/S producerer. På pakken er et dansk flag suppleret med teksten "Dansk Produceret". Emballagen er også prydet af rød-hvide tern, som man kender fra dugen på et dansk sommerfrokost-bord.

” Om dyret går på den ene eller den anden side af grænsen, kan du ikke smage forskel på. ”

Lars Andersen, administrerende direktør,
Skare Food A/S

84 procent af danskerne tror, at et dansk flag på pakken betyder, at dyret er født og opvokset i Danmark. Det gælder dog ikke her. Producenten oplyser, at de også bruger kød fra Tyskland, Holland, Irland, Østrig og flere andre EU-lande.

»Om dyret går på den ene eller den anden side af grænsen, kan du ikke smage forskel på.« siger Lars Andersen, administrerende direktør i Skare Food A/S.

Men er det ikke problematisk, hvis forbrugeren tror, kødet er dansk, og det ikke er det?

»Da vi i tidernes morgen lavede emballagen, var det ikke noget, vi tænkte over. Og vi har aldrig tænkt over det siden.«

” Vi har i dag regler om vildledning, så jeg kan ikke rigtig se, hvordan obligatorisk oprindelsesmærkning kan gøre en forskel. ”

Mie Lauritzen, DI

Bruges til at skjule

I tre af de ti produkter kom kødet udelukkende fra Danmark. I fem af produkterne blev det kun oplyst, at kødet kom fra EU-lande. I de sidste to tilfælde ville producenterne ikke oplyse oprindelsen af "konkurrencemæssige hensyn".

De danske flag og farver er vigtige i markedsføringen af mange fødevarer, forklarer Tine Jaspers, der er indehaver af designvirksomheden Madbureauet.

»Man afkoder flag hurtigere, end man afkoder tekst. Vi oplever derfor rigtig mange, der gerne vil have, at vi sætter et flag på eller laver en mærkning, som signalerer danskhed.« siger Tine Jaspers.

Jon Fuglsang, der er madsociolog hos produktionshøjskolen Metropol, peger også på, at der er sket et skift i den måde, producenter anvender oprindelsesmærkning på.

»Tidligere var oprindelse på fødevarer kun noget, man positivt reklamerede for. Nu forsøger man i stigende grad at skjule, hvor fødevarer kommer fra, fordi nogle lande har lavere prestige end andre.« siger han.

I EU-sammenhæng er det særligt landene mod øst, danskerne mangler tillid til.

Disciplinerende effekt

Den europæiske forbrugerorganisation BEUC kæmper for at få indført regler for mærkning af forarbejdet kød.

Den danske Europa-parlamentariker Christel Schaldemose (S) bakker også op om idéen:

5 UD AF 10 PRODUKTER MED DANSK FLAG INDEHOLDER UDENLANDSK KØD

Resultaterne fra en stikprøveundersøgelse med 10 produkter, der alle mærkesfører sig med dansk flag, viser, at halvdelen af produkterne er fremstillet af udenlandsk kød. Yderligere to producenter ønsker slet ikke at oplyse oprindelseslandet.

DEN DAN
Skare A/
produce
vendes
verand
Danma
Østrig.

ROASTBEEF
Skare A/S

producenten oplyser, at der anvendes mange forskellige kødleverandører blandt andet fra Danmark, Tyskland, Holland og Østrig.

MIDDAGS KØDBOLLER
Tulip Food Company

af emballagens bagside fremgår det, at kødbollerne er produceret af kød fra Danmark og andre EU-lande.

BACON LEVERPOSTEJ
Tulip Food Company

produceret primært af dansk svinelever og tysk bacon. Dog skiftes leverandørerne jævnligt.

KYLINGEBACON SALAT
Graasten Salater

producenten ønsker ikke at oplyse oprindelseslandet af konkurrencemæssige hensyn

KYLINGE BURGERBØFFER
COOP A/S

kyllinge burgerbøffer er produceret af Danpo A/S, der slakter og forarbejder danske kyllinger.

HAKKET OKSEKØD
SMAGFULD FOR REMA 1000

af emballagen fremgår det, at kødet er opvokset, slagtet og forarbejdet i Danmark.

Kilde: redaktion

DANSKE FROKOST OKSEBRYST

...enten oplyser, at der an-
mange forskellige kødler-
rør blandt andet fra
rk, Tyskland, Irland og

»Det indre marked forudsætter, at der er en grundlæggende tillid til markedet, og den er der ikke i dag. Det er derfor, vi kommer med krav om oprindelsesmærkning. Jeg tror, at mærkning vil have en disciplinerende effekt, og at vi på sigt også vil minimere svindel på hele fødevarerområdet,« siger Christel Schaldemose.

Hos Dansk Industri er man bekymret for omkostningerne ved at tvinge producenterne til at oplyse oprindelseslandet. Chefkonsulent Mie Lauritzen er heller ikke enig i, at oprindelsesmærkning vil have en effekt i forhold til vildledning.

»Vi har i dag regler om vildledning, så jeg kan ikke rigtig se, hvordan obligatorisk oprindelsesmærkning kan gøre en forskel,« siger Mie Lauritzen.

” Det indre marked forudsætter, at der er en grundlæggende tillid til markedet, og den er der ikke i dag. ”

- Christel Schaldemose, MEP (S)

Forbereder kampagne

Dansk Industri bliver bakket op af Landbrug & Fødevarers chefkonsulent Morten Damkjær Christensen, der mener, det kun er en lille del af forbrugerne, der er villige til at betale ekstra for at få oplyst, hvor kødet kommer fra.

Netop derfor mener Christel Schaldemose (S), at det er nødvendigt at gøre mærkningen obligatorisk.

»Ved at gøre det obligatorisk er der ingen, der får fordele eller ulemper. Så skal alle efterleve de samme kriterier og krav på noget, som i øvrigt er en fundamental forbrugerinformation,« siger hun.

Fødevestyrelsen har konkluderet, at det er essentielt for at kunne mærke et produkt med dansk flag, at dyret er født, opvokset, slagtet, opskåret og pakket i Danmark.

Styrelsen starter derfor en kampagne imod vildledning fra august til oktober i år. ♦

Flere resistente bakterier i tysk kød

Den danske antibiotikadebat er overdreven, mener flere eksperter. De peger på, at risikoen for at blive smittet af resistente bakterier er højere, når man spiser udenlandsk kød.

AF ASTRID ILDOR OG ASGER NØRKÆR NIELSEN

MEDICINFORBRUG. Med de store mængder kød, vi importerer, bør vi i højere grad diskutere antibiotikaforbrug i et europæisk perspektiv, mener lektor ved Københavns Universitet Helle Stege, der forsker i brugen af antibiotika til svin.

»I virkeligheden bruger vi meget lidt i Danmark, og det er helt forkert, når folk tror, at de hellere skal købe udenlandsk kød for at undgå antibiotika – det forholder sig lige omvendt,« siger Helle Stege og opfordrer til at købe dansk.

Ifølge Europa-Kommissionen anvender Tyskland samlet set 205 milligram antibiotika pr. kilo dyr, og er dermed blandt de fem lande, der anvender mest antibiotika i Europa. Danske landmænd anvender 44 milligram antibiotika pr. kilo dyr, hvilket er langt under det europæiske gennemsnit på 114 milligram.

Danske landmænd er antibiotika-dukse

De store forskelle i brugen af antibiotika skyldes blandt andet, at reglerne for hvornår, der må udskrives medicin, er meget forskellige i Danmark og i Tyskland, fortæller Asger Kjær Nielsen, der er kvalitetschef i Videncenter for Svineproduktion. For eksempel må dyrlæger i Danmark ikke sælge antibiotika, kun udskrive det på baggrund af en diagnose, mens dyrlægerne i Tyskland gerne må både udskrive og sælge antibiotika.

I løbet af de seneste år er der sket en udvikling i antallet af danske smågrise, der sendes til Tyskland for at blive opfodret og slagtet, inden de sendes tilbage til Danmark som svinekød. Denne grænseoverskridende handel gør, at der er stor uenighed om, hvem der egentlig har ansvaret for de mange resistensproblemer i Europa.

Resistente bakterier fra svin (MRSA) spredes primært ved kontakt med levende grise, og fra svinestalde og slagterier, og ikke ved at spise inficeret kød.

Forekomst af resistente bakterier i kød er derfor mere en indikation på problemets omfang end en umiddelbar sundhedsfare. ♦

KLASSISK RULLEPØLSE
Delco A/S

af emballagens bagside fremgår det, at rullepølsen er produceret af kød fra Danmark og andre EU-lande.

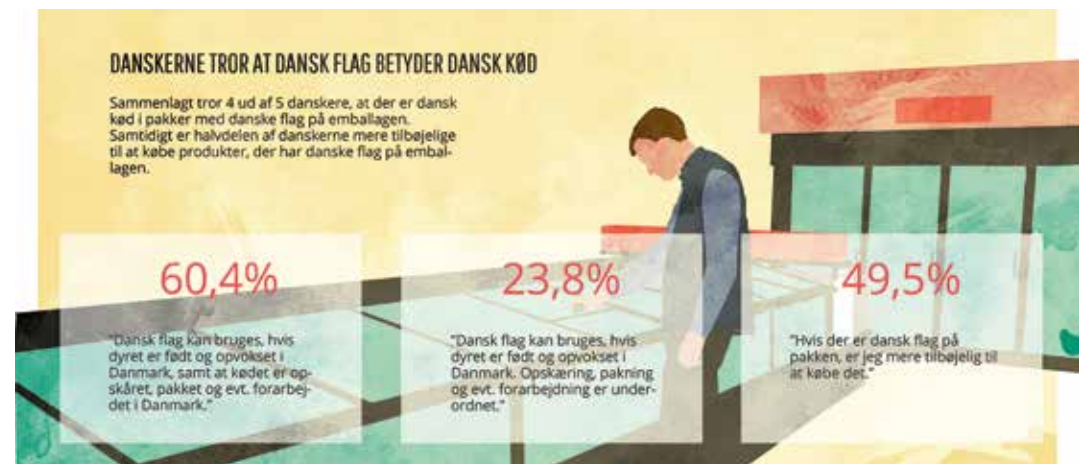
LANGELÆNDER PØLSER
Stryhns A/S

producenten ønsker ikke at oplyse oprindelseslandet af konkurrencemæssige hensyn

OVNKLARE KYLLINGELÅR
REMA 1000

ovnklar kyllingelår er produceret af Danpo A/S, der slakter og forarbejder danske kyllinger.

Derfor ramte Syriza muren

Det er ikke en overraskelse, at den græske regering er endt med at bebude flere af de nedskæringer, den lovede at stoppe. Der er ikke plads til alternativer inden for eurozonen.

AF KENNETH HAAR

ANALYSE. Vrede, forbitrelse, ærgrelse og overraskelse. Sådan blev nyheden om en aftale mellem den græske regering og landets kreditorer i Eurogruppen, IMF og Den Europæiske Centralbank modtaget af mange af regeringens støtter i Grækenland såvel som i resten af EU.

I aftalen blev den græske regering pålagt at gennemføre de reformer, et flertal af grækere netop havde afvist ved en folkeafstemning - og mere til, endda. Det er hård kost for dem, der har fæstet lid til, at regeringen, der er domineret af venstrefløjspartiet Syriza, ville gennemføre et opgør med de seneste års nedskæringspolitik, dikteret af landets kreditorer i EU og IMF. Men det bør egentlig ikke være en overraskelse, for modparten har det afgørende kort på hånden: euroen.

Op som en løve

Der er en voldsom kontrast mellem den Alexis Tsipras, som på valgnatten den 25. januar stod i et farverigt hav af faner og erklærede "nedskæringspolitikken og trojkaens epoke" for slut - og så den premierminister Tsipras, som i juli mindeligt bad sit parlament om at støtte en nedskæringspakke, idet han bedyrede, at han slet ikke brød sig om sine egne forslag. Ikke bare skulle parlamentet godkende reformer, et flertal af grækere havde afvist, der kom mere oveni; et krav om privatiseringer i omegnen af 400 milliarder kroner.

Mellem de to begivenheder - fanehavet og afstemningen - var gået blot fire måneder. Men modparten havde også kørt de store kanoner frem fra dag ét; kreditorerne i eurozonen og trojkaen (EU-kommissionen, IMF og Den Europæiske Centralbank (ECB)) havde magten til at skrue ned for strømmen af eurosedler.

Allerede to uger efter Syrizas valgsejr annoncerede ECB, at græske banker ikke

Premierminister Alexis Tsipras står fast på, at Grækenland skal blive i eurozonen. Det gør det i sig selv vanskeligt at gøre op med sparepolitikken, skriver Kenneth Haar.

længere kunne bruge græske statsobligationer som pant for lån, og anførte, at der endnu ikke var indgået en aftale mellem den nye regering og kreditorerne.

I de efterfølgende måneder arbejdede tiden for kreditorerne. De græske banker havde nu kun adgang til friske sedler gennem de dyrere nødlån (Emergency Liquidity Assistance), og i den sidste fase besluttede ECB at lægge et loft over denne type lån. I sidste ende var den græske regering tvunget til at begrænse grækernes adgang til kontanter, og uret begyndte for alvor at tikke: Var bankerne løbet helt tør for penge, ville den græske økonomi smelte helt ned.

Målbevidste kreditorer

Presset virkede. I løbet af måneders forhandlinger droppede den græske regering stribevis af sine valgløfter. Inden for privatiseringer, skatte- og afgiftspolitik, pensioner og minimumsløn gav Syriza efter i større eller mindre grad, omend på en måde, der bevarede perspektivet om en mere social balance. Også på spørgsmålet om, hvor stort et offentligt overskud, der skal opnås i de kommende år, endte den græske regering med at lægge sig snublende tæt på kreditorerne.

Regeringen var indstillet på at lade måltallet for 2018 være et svimlende 3,5 procent i overskud - et meget stort overskud i betragtning af den økonomiske situation i landet, og et overskud, der vil kræve meget omfattende nedskæringer.

Alligevel var kreditorerne aldrig tilfredse. De ville ikke bare have løfter om nedskæringer hist og pist, men også en bestemt langsigtet økonomisk strategi, og Syrizas indrømmelser var ikke nok. For kreditorerne er privatiseringer, nedskæringer på pensioner og arbejdsmarkedsregler, der fremmer fleksibilitet og holder lønnen i ave, en cocktail, som peger fremad. At netop den politik har reduceret den græske økonomi med en fjerdedel siden 2008, gør ingen forskel i den sammenhæng.

Mere end noget andet kom sammenstødet mellem den græske regering og kreditorerne til at handle om politik, og kreditorerne havde ikke i sinde at lade en anden økonomisk strategi få fodfæste. I fem år har EU besvaret krisen ved at indføre et batteri af regler, som skal fastholde især de mest kriseramte euro-lande på en stram økonomisk politik, og på en liberaliseringskurs.

Med vedtagelsen af reglerne om finanslove fra 2010, den såkaldte six-pack i 2011 og finanspagten fra 2013 er skinnerne blevet lagt til et EU med strammere økonomisk styring, en fælles kurs mod

Få dage inden folkeafstemningen den 5. juli opfordrede demonstranter i Athen til et nej til flere besparelser. De vandt afstemningen, men fik ikke opfyldt deres ønske.

en økonomisk politik, som altid har været forbundet med den liberalistiske højrefløj.

Den urørlige euro

For de toneangivende politiske og økonomiske kredse i EU er denne udvikling mod en fælles økonomisk politik med euroen som omdrejningspunkt hele hjertet og motoren i EU-projektet, og derfor har den græske regering været oppe mod stærke kræfter. Og den revolverpolitik, grækerne blev udsat for, kunne de ikke stille meget op imod.

Det eneste mulige svar på ECB's "kreditklemme" havde været at indføre en parallel valuta, men det ville reelt have været et første skridt ud af euroen. Alligevel var det netop dette, den græske finansminister Yanis Varoufakis, der stod for forhandlingerne med kreditorerne i de første måneder, prøvede at få godkendt i regeringens inderkreds.

Klemte af modpartens stejle holdning og banker, der var ved at løbe tør for penge, foreslog han i ugerne op til folkeafstemningen den 5. juli, ifølge et interview i The New Statesman den 13. juli, at indføre euro-gældsbeviser som parallel valuta. Men det forslag blev nedstemt, og

kort tid efter var hans dage som finansminister talte.

Alexis Tsipras reagerede aggressivt på interviewet med Varoufakis, og benægtede hurtigt, at et forslag om parallelvaluta overhovedet havde været overvejet. For ham - og angiveligt for flertallet i hans parti - er medlemskab af euroen ikke noget, man piller ved.

En umulig situation

Men i månederne siden februar er det blevet tydeligt, at et brud med nedskæringspolitikken, som kun har gjort udsigterne dårligere for grækerne, ikke kan lade sig gøre i harmonisk samarbejde med Eurogruppen og de øvrige kreditorer. At vælge euroen er derfor også at fravælge det opgør med nedskæringspolitikken, som bragte Tsipras til magten.

En udtræden af euroen er ikke nogen mirakelkur. På kort sigt er der næppe tvivl om, at krisen ville blive et nøk dybere. Til gengæld ville en ny, devalueret valuta give den græske økonomi større mulighed for at genvinde konkurrencedygtigheden på mellemlang sigt - og lige så vigtigt, så ville kreditorerne ikke have de samme magtmidler ved hånden, som de har i dag. Et

Grækenland, der selv trykker sine penge, kan ikke trues på pengeforsyningen.

Den vej vælger Tsipras næppe. For tiden handler alt om at få nye lån til at betale lån tilbage med. Den første serie indrømmelser, der blev stadfæstet med afstemningerne i parlamentet i midten af juli - handlede alene om at få adgang til likviditet, og om bare at få åbnet forhandlinger om et nyt, langsigtet låneprogram.

Det vil være et treårigt program, som vil fastlægge Grækenlands økonomiske politik i detaljen, og formentlig vil der knap være en stavelse til fælles med Syrizas partiprogram. Går det sådan, vil et optimistisk venstrefløjsprojekt være væk, og dets frontfigurer reduceret til kuster for den politik, de satte sig for at rulle tilbage. ♦

Kenneth Haar er researcher i den lobbykritiske organisation Corporate Europe Observatory, der holder til i Bruxelles. Han har fulgt udviklingen i Grækenland tæt.

Tre af de fem ledere: Jean-Claude Juncker (tv.), Donald Tusk og Jeroen Dijsselbloem (th.)

Svar på krisen: EU-toppen vil have fuld finansunion senest i 2025

En fælles valuta er ikke nok. Eurolandene må indføre en fælles finanspolitik, hvis euroen skal overleve kommende kriser, vurderer de fem formænd for EU's centrale institutioner.

AF STAFFAN DAHLLÖF

ANALYSE. Tirsdag den 14. juli fik alle EU-landenes finansministre forelagt en opskrift på, hvordan ØMU'en, den økonomiske og monetære union, skal fordybes, udvikles og forstærkes for at overleve kommende kriser.

Opskriften blev afleveret i skyggen af de mange intense krisemøder om Grækenland, men med et tidsperspektiv, som var noget længere end næstkommende uge.

Bag opskriften stod kommissionsformanden Jean-Claude Juncker i samarbejde med formanden for EU-topmøderne Donald Tusk, formanden for Eurogruppen Jeroen Dijsselbloem, formanden for Den Europæiske Centralbank (ECB) Mario Draghi og med bidrag af EU-parlamentsformanden Martin Schulz.

Deres budskab var, og er, at euroen er et hus, hvis vægge og tag er blevet rystet

af krisens stormvinde, men ikke ødelagt. Men det er på høje tid at forstærke selve grundlaget.

Nu skal der etableres en "dyb, genuin og retfærdig økonomisk og monetær union".

Mellem linjerne

De fem formænds rapport er blandet læsning. På den ene side giver de "hvad-sagde-vi"-kritikerne af den eksisterende ØMU ret: En fælles valuta fungerer ikke uden en fælles finanspolitik. Eurolandene er nødt til at "dele mere suverænitet, og acceptere flere fælles beslutninger om medlemslandenes finanslove".

På den anden side er de fem formænd meget forsigtige med at sige noget om, hvordan den omstilling, de mener er nødvendig, skal finde sted.

Ordet "traktatændringer" forekommer ikke et eneste sted i rapporten.

Der står heller intet om behovet for

at afskaffe det eksisterende forbud mod, at centralbanken ECB kan overtage eurolandes gæld (artikel 123), eller om forbuddet mod, at euro-landene hæfter for hinandens gældsættelse (artikel 125). Det er de to artikler, som tyske politikere og den tyske forfatningsdomstol hæfter sig ved hver gang, man afprøver, om de akutte kriseløsninger holder sig inden for den kompetence, som EU er blevet tildelt af medlemslandene.

Men hvad der ikke står klart i rapporten, kan læses mellem linjerne. Traktatændringer er nødvendige.

Hovsaløsningerne ind i traktaten

Slutmålet er, som beskrevet af de fem formænd, at de mange mellemstatslige aftaler, som er indgået siden 2010, skal "integreres" i EU i løbet af de næste ti år.

Aftalerne dækker over ESM (European Stability Mechanism – eurolandenes svar på valutafonden IMF), Europlusspag-

ten (en frivillig aftale om at skære i offentlige udgifter og forbedre konkurrenceevnen), Finanspagten (aftale mellem 25 EU-lande om at indføre grænser for budgetunderskud på landenes finanslove, og tilsvarende straffe dem automatisk ved for høje underskud, samt krav om at afvikle gæld), den fælles afviklingsmekanisme for kriseramte banker, og endelig en fælles indskydergarantiordning for bankkunder (findes ikke endnu).

Grunden til, at disse tiltag ikke er forankret i selve EU-traktaten, og dermed ikke gælder for alle EU-landene, er, at de er undfanget som hovsaløsninger i natlige kriseforhandlinger i de senere år. Der har hverken været tid til eller interesse for traktatændringer med alt, hvad de indebærer – ikke mindst krav om enstemmighed blandt de 28 EU-lande.

Fælles finanspolitik

At integrere de mellemstatslige aftaler i traktaten er dermed et vidtgående forslag, om end det fremstår som teknisk pindehuggeri.

Mindst lige så følsomt og gennemgribende er det andet af rapportens slutmål: Der skal etableres en kasse, eller nærmere et budget, for en fælles finanspolitik.

De fem formænd formulerer det meget forsigtigt:

”For at euro-området skal udvikles hen imod en genuin ØMU, vil visse beslutninger i øget grad blive truffet kollektivt med sikring af demokratisk ansvarlighed og legitimitet. Et fremtidigt euroområdes budget **vil kunne** udgøre formen for sådanne kollektive beslutninger” (redaktionens markering med fed).

Et andet sted i rapporten er formuleringen mere klar:

For at færdiggøre ØMU's arkitektur skal der senest i 2025 ”etableres et budget for euro-området med demokratisk forankring på europæisk niveau.”

Hvad så med demokratiet? Har de fem formænd noget at tilbyde de føderalister, som vil kræve en reel parlamentarisk kontrol med ØMU'en? Kunne man for eksempel forestille sig en parlamentarisk forsamlings for de lande, som omfattes af en fælles finanspolitik?

Kort svar: Ikke rigtigt.

Rapporten nøjes med at foreslå flere planlagte debatter i EU-parlamentet om det såkaldte Europæiske Semester, der dækker over medlemslandenes årlige indrapportering til Kommissionen af tiltag i deres nationale finanslove, og et ”udvi-

Claus Hjort afviser EU-ledelsens forslag

Regeringen, repræsenteret af finansminister Claus Hjort Frederiksen (V), er afvisende overfor de fem formænds forslag. Usædvanligt afvisende, hvis man tager i betragtning, at Venstre i princippet går fuldt ind for en dansk indførelse af euroen.

I en note til Folketingets Europaudvalg skriver Finansministeriet: ”...især store reformer med mere fælles økonomisk politik vurderes ikke at være fagligt velbegrunderet, [de] vil ikke styrke de europæiske økonomier, og [de] er ikke i dansk interesse.”

Regeringen underkender i det hele taget kommissionsformandens og de øvrige formænds præmisser: ”Fælles økonomisk politik og fælles beslutninger om national politik vurderes ikke at være nødvendigt eller fordelagtigt for at sikre en mere vel-fungerende ØMU,” skriver Finansministeriet.

det samarbejde” mellem EU-parlamentet og de nationale parlamenter. Det er næppe visioner, som vil belønnes med føderalistiske hæderspriser.

Løndannelse og sociale ydelser

På kort sigt vil de fem formænd frem til 2017 arbejde for:

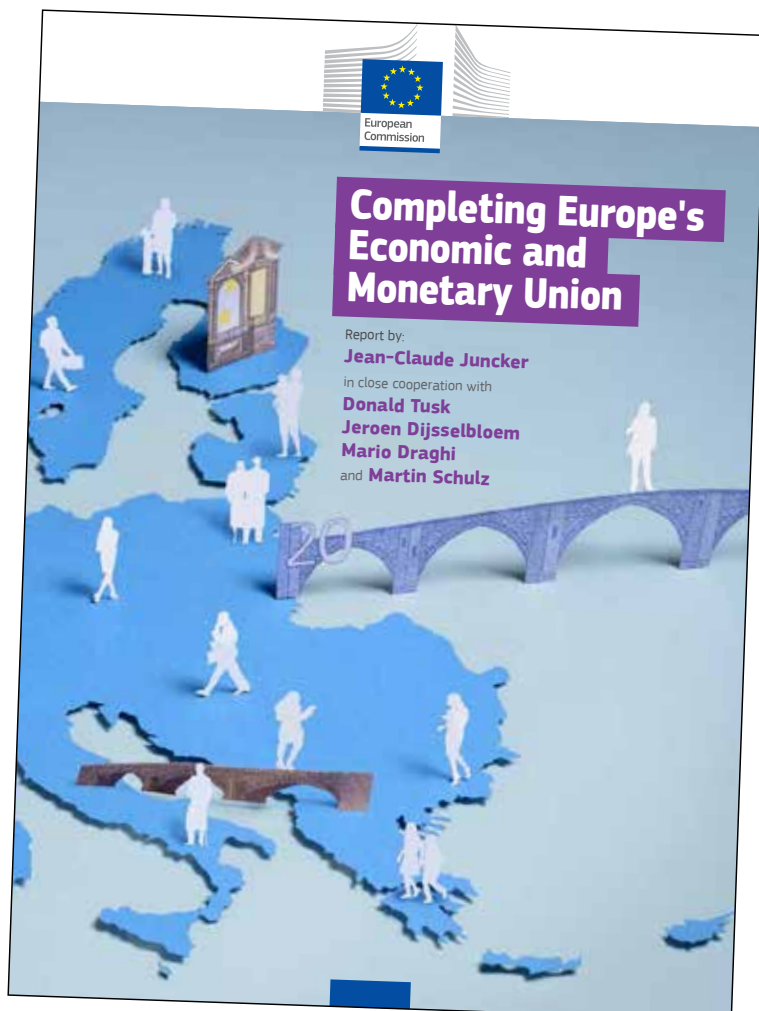
Nationale råd for konkurrenceevne, hvis arbejde skal koordineres af Kommissionen, og som blandt andet skal sikre, at løndannelsen holder trit med produktivtetsudviklingen.

En ny Europæisk Finanspolitisk Bestyrelse (European Fiscal Board), som får til opgave at vejlede udformningen af de nationale finanslove.

Øget bevægelighed for arbejdskraft, blandt andet ved at forbedre adgangen til de nationale velfærdsydelser.

At den påbegyndte bankunion gennemføres fuldt ud ved at indføre en garanti (”back-stop”), så kriseramte banker kan trække på valutafonden ESM, og en indskudsgarantiordning (EDIS – European Deposit Insurance Scheme), så sikring af bankkunders besparelser bliver et fælles anliggende over landegrænserne.

På et område ser det ud til, at de fem formænd har forstået, at nogle lande har profiteret på de opståede ubalancer, som euroen har resulteret i. Lande, som har akkumuleret store og vedvarende betalingsbalanceoverskud (læs: Tyskland), opfordres til ”relevante reformer”, for eksempel ved at øge den nationale efterspørgsel, dog uden nogen form for sanktioner, hvis opfordringen ikke bliver fulgt. ♦

Forsiden til Junckers og kollegaernes rapport, der blev overleveret til EU-landenes finansministre tirsdag den 14. juli

FORSTÅ MAGTEN — FORSTÅ EU

NOTAT har bedt **Andreas Marckmann Andreassen** – journalist og forfatter til "Håndbog i EU for journalister" – om at skrive en opfordring til fremtidens journalister:

MAGT. Dette er skrevet til dig, der vil bruge din journalistik til at beskrive og afdække magten i Danmark. Uanset om du drømmer om at dække politik, kultur, finans eller miljø, så påvirker EU hverdagen for dine læsere, lyttere og seere. Hvis du vil forstå, hvem der har magten i Danmark, skal du også forstå EU.

Betyder det så, at du skal kunne alle EU-kommissærer på fingrene? Nej, det kan jeg faktisk heller ikke. Du kan nøjes med at vide det samme om EU, som du bør vide om den danske beslutningsproces. Hvem kan foreslå love, hvordan bliver de vedtaget, og hvor står de vigtigste slag undervejs. Hvad er Europa-Parlamentet, hvad er Europa-Kommissionen, hvad er Ministerrådet, og hvem kan du ringe til hvornår?

Svarene står (forhåbentlig!) i *Håndbog i EU for journalister*, som udkom i 2014. I foråret 2015 udkom et tillæg, der sætter særligt fokus på den nye Europa-Kommission.

Men hvad sker der så, hvis du ikke orker at sætte dig ind i, hvordan EU fungerer? Jo, vi så et aktuelt eksempel for nylig. BT bragte artiklen "Pas på: Du kan risikere bøder for dine feriebilleder". Kort sagt beskriver artiklen, at det kan blive ulovligt at dele fotos af arkitektoniske kunstværker som Eiffel-tårnet på sociale medier.

"Lyder det absurd? Det er den uhyggelige sandhed - og den kan blive en realitet her i Danmark også. For EU overvejer at fjerne den såkaldte Freedom of Panorama i samtlige EU-lande," skriver BT.

Ja, lyder det ikke absurd? Heldigvis var der tale om en overdrivelse, for hvem er "EU"? Forslaget var ganske vist vedtaget i Europa-Parlamentets retsudvalg, men det havde ingen chance for at blive vedtaget i selve Parlamentet. Og selv hvis Parlamentet havde støttet forslaget, skulle det igennem både Ministerrådet og Kommissionen (og Parlamentet igen) for at blive til virkelighed. EU-korrespondenter og parlamentsmedlemmer forsøgte at bremse

FOTO: LES KANER

Andreas Marckmann, der tidligere har været med i NOTAT's redaktion, er i dag digital redaktør på Fagbladet Journalisten.

historien og understregede, at forslaget ville falde med et brag.

Alligevel fik historien massiv omtale i mange danske medier. To dage senere kom forslaget til afstemning. 502 stemte imod, kun 40 stemte for.

I stedet ligger der mange andre væsentlige EU-historier. Fagbladet 3F har for eksempel netop afdækket, at danske virksomheder flytter arbejdspladser ud af landet – med EU-støtte.

Det handler ikke om, at alle journalister skal være EU-korrespondenter. Men hvis du er lokaljournalist, ligger der vigtige historier i at følge de EU-millioner, der tilflyder din kommune. Hvis du er Christiansborg-journalist, skal du vide, hvornår en minister skubber aben til Bruxelles for at undgå ansvaret for en upopulær beslutning. Hvis du dækker landbrug, miljø eller økonomi, er du nødt til at vide, hvem der har reel magt på området i Europa-Parlamentet eller Kommissionen. Og hvis du hører, at EU vil forbyde feriebilleder, så skal du vide, hvordan du undersøger sagen selv.

Hvis vi journalister ikke forstår magten, så løber den om hjørner med os.

Andreas Marckmann

Hvad er EU's rolle i Nordafrika?

Torsdag den 20. august kl. 17 - 18.30
Møderiet, Fælledvej 12, Kbh. N.

Debatmøde med **Ole Wæver** og **Rasmus Alenius Boserup**.

Flere EU-lande har deltaget i de militære aktioner mod Libyen. Dette gælder blandt andet Danmark. Men hjælpen til genopbygning og etablering af nye samfundsinstitutioner har været mangelfuld. I hvor høj grad varetager EU en rolle efter militæraktioner? Hvor kunne man gøre det bedre?

Deltagelse: 50 kr. inkl. kaffe, 20 kr. for studerende.

TILMELD DIG PÅ **deo.dk**

DEO Tlf. 70 26 36 66 Støttet af EuropaNævnet
EU-debat – mere spændende – mindre fastlåst